

Stapsgewijs leren zeilen

Zeilschool
Veilig Zeilen

Geschreven door Pieter Poorting, zeelinstructeur sinds 1992

Inhoudsopgave van deel 1.

Een goede voorbereiding is het halve werk

- 1- Voorwoord
- 2- Waarom zeilen zo leuk is
- 3- De zeillesen beginnen op de lesboot / ligplaats lesboot
- 6- Het CWO vorderingsstaat
- 7- De juiste zeilkleding
- 9- Reddingsvesten
- 10- De brandstof die tijdens de lessen gebruikt wordt
- 11- Handige apps
- 15- Wat verstandig en minder verstandig is om te doen
- 22- De windrichting
- 24- De windkracht
- 30- Werkelijke en schijnbare wind
- 34- De bolling in de zeilen
- 36- Klapperende zeilen
- 37- De koersen/ de posities
- 41- Het windvaantje
- 42- Loef en lij
- 45- Inhoudsopgave van deel 2
- 46- Inhoudsopgave van deel 3

© 2025, Pieter Poorting

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit digitale bestand mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder schriftelijke toestemming van de schrijver.

Stapsgewijs leren zeilen

Je krijgt tijdens de zeilcursus 3 keer een pdf-bestand toegestuurd en hierin wordt aan de hand van afbeeldingen alles duidelijk uitgelegd en er wordt geen enkele stap overgeslagen. Dit is uitgebreider dan de CWO 1 lesstof, zodat je ook na afloop van de zeilcursus een antwoord kunt vinden op bepaalde vragen.

Ik vind het erg belangrijk dat deelnemers begrijpen welke krachten invloed uitoefenen op de zeilboot en hoe we deze krachten in ons voordeel kunnen benutten. Als een zeiler zich niet bewust is van alle krachten, dan kan hij deze factoren ook niet controleren. Dieper op de lesstof ingaan is vaak eerst verwarrend en daarna juist ophelderend; vervolgens heb je hier alleen nog maar profijt van.

Deze zeilcursus is bedoeld voor mensen die willen leren zeilen met een zeilboot van ongeveer 7 meter die voorzien is van een buitenboordmotor. Ik durf zeker te zeggen dat als je goed kunt zeilen met een boot van 7 meter, dat je dan ook goed uit de voeten komt met een zeilboot van 9 meter die ook voorzien is van een buitenboordmotor. Een inboardmotor werkt namelijk weer net iets anders.

Het is in ieder geval een goed plan, om eerst te leren zeilen met een kleinere zeilboot voordat je de stap maakt naar een grotere zeilboot, op een kleinere zeilboot zie je sneller en duidelijker de reacties van jou acties!

Ik wens alle deelnemers alvast veel succes en motivatie!

Waarom zeilen zo leuk is

Al zeilend speel je met de elementen wind en water en zit je midden in de natuur, daar ga je zo in op dat je de rest even helemaal vergeet. Dit geeft energie en is tegelijkertijd ook erg ontspannend. Verder is zeilen natuurlijk gezellig en je kunt makkelijk een duik in het water nemen.

Een zeilboot is ook zeer geschikt om mooie reizen te maken; zelfs in Nederland is er al veel te doen. De Waddeneilanden zijn prachtig en ook zijn er veel gezellige plaatsjes in Nederland zoals Lemmer, Langweer, Heeg, Sneek, Enkhuizen, Medemblik en Spakenburg om er maar een paar te noemen. Verder ben je met een zeilboot redelijk snel in Scandinavië, Engeland of in Frankrijk.

Ik denk dat ik hier niet veel meer aan toe hoeft te voegen, want zelfs eventjes het meer opvaren om vervolgens weer terug naar je eigen haven te varen is al hartstikke leuk.

De zeillessen beginnen altijd op de lesboot

De ligplaats

Je kunt hier gratis parkeren

Strandweg 125, Zeewolde

Tijdens de zeilcursus maken we gebruik van de CWO vorderingsstaat, met behulp van de CWO vorderingsstaat kun je zien wat je al kan en wat je nog moet leren, zo kun je op bijvoorbeeld de overstag klikken en dan krijg je te zien welke eisen er aan de overstag worden gesteld.

Verhalen	Heeft uitleg gehad	
Het weer 1	Gaat soms goed	
Opkruisen 1		
Route 1	Geoefend	
Zeiltermen 1	Gaat soms goed	
Overstag 1	Heeft uitleg gehad	
Op gang komen / uit de wind draaien		
Gijpen 1	Geoefend	
Zitpositie 1	Geoefend	
Knopen 1	Heeft uitleg gehad	
Optuigen 1	Heeft uitleg gehad	
Aftuigen 1	Heeft uitleg gehad	
Zeilstand & zeilkoersen	Heeft uitleg gehad	
Zeilbediening 1		
Wegvaren 1	Heeft uitleg gehad	
Aanleggen 1		
Sturen 1	Geoefend	
Regels 1	Geoefend	

Als de vorderingsstaat volledig is afgevinkt dan heb je het diploma behaald, Het diploma is afkomstig van het CWO en wordt daar ook geregistreerd.

Controleer goed de weer apps en neem waterdichte kleding mee op dagen dat er regenbuien worden voorspeld. Hou er rekening mee dat niet alle buien worden voorspeld en dat buien eerder kunnen overkomen dan de verwachtingen aangeven. Wordt er nergens in de buurt een bui voorspeld dan zit je uiteraard wel safe.

Zeker in het voorjaar en in het najaar kan het koud zijn, dan is het verstandig om onder een zeiljas of onder een andere waterdichte jas nog iets te dragen dat de warmte van je lichaam vasthoudt. Verder vind ik persoonlijk een regenbroek fijner dan een zeilbroek al helemaal als het gaat om de beweeglijkheid. De regenbroek die ik bedoel, wordt verkocht als sailing regenbroek of regatta regenbroek en is verkrijgbaar vanaf 18 euro.

Een muts en waterdichte zeilhandschoenen zijn altijd fijn! Iedereen weet voor zichzelf ook wel wat werkt. Zo kan ik bij koud weer echt niet zonder muts en de ander heeft dat weer met zeilhandschoenen.

Verder is het verstandig om een extra paar droge schoenen en sokken mee te nemen op regenachtige dagen.

Waterdichte zeillaarzen houden de voeten wel droog.

Schoenen moeten een **zachte en niet afgevende antislip zool** hebben. Aangezien je op een zeilboot niet wilt uitglijden is dit zeer belangrijk voor de veiligheid.

Een echte aanrader

Thermo Winter werkhandschoenen zijn ontworpen voor de meest veeleisende werkomstandigheden. Deze werkhandschoenen zijn waterdicht en houden je handen warm bij temperaturen onder de 0 graden, je hebt veel grip en je kunt nog steeds knopen leggen en dat lukt met de meeste handschoenen niet, echt duur zijn ze niet, je betaalt net iets meer dan 10 euro.

Persoonlijk vind ik het te gevaarlijk om te zeilen met temperaturen onder de 0 graden, het water wat aan boord komt, bevriest en de zeilboot wordt te glad, toch zijn deze handschoenen ook fijn met temperaturen onder de 10 graden.

Reddingsvesten

Met een reddingsvest blijft je mond altijd boven water doordat je automatisch op je rug draait als je bewusteloos bent.

Een zwemvest laat je wel drijven maar draait iemand die bewusteloos is niet op zijn rug.

Het reddingsvest op deze afbeelding gebruiken we tijdens de zeilcursus.

Een reddingsvest zorgt ervoor dat je eenvoudig blijft drijven en kunt zwemmen onder alle omstandigheden. Ook is het vest voorzien van reflecterende strepen die licht weerkaatsen in het donker voor extra veiligheid en zichtbaarheid. Tijdens de zeillesen is er in al die jaren nog nooit iemand van de boot gevallen en dan nog is het beter om niet te denken: “dat gebeurt mij niet!” Dat is namelijk een gevaarlijke gedachte die ervoor zorgt dat je geen preventieve maatregelen treft.

BRANDSTOF

Aspen 4 is een alkylaatbenzine voor viertaktmotoren. Aspen verbrandt vrijwel volledig en dat betekent een motor die soepeler loopt met meer vermogen. Ook start de motor makkelijker, deze schone brandstof is 99% schoner dan de normale brandstof, het bevat vrijwel geen schadelijke stoffen, zoals benzeen, toluen en zwavel. Dit is gunstig voor het milieu, voor je gezondheid en voor je buitenboordmotor. Je buitenboordmotor loopt beter en start makkelijker. Aspen benzine blijft 4 jaar lang houdbaar zonder kwaliteitsverlies

Als je veel zeilt en de buitenboormotor amper gebruikt dan is dit een goede keuze. Je betaald wel ongeveer 25 euro voor 5 liter maar als je snel de zeilen hijst en de motor weinig gebruikt is dit een echte aanrader! Zelfs als ik elke dag zeil dan kom ik met 5 liter een paar maanden vooruit

99% schoner dan normale brandstof!

Handige apps

Windfinder
Windy
Buienradar

Als het over het weer gaat, houd het simpel en stel de vragen die betrekking hebben op jouw zeiltocht. De volgende vragen zijn belangrijk:

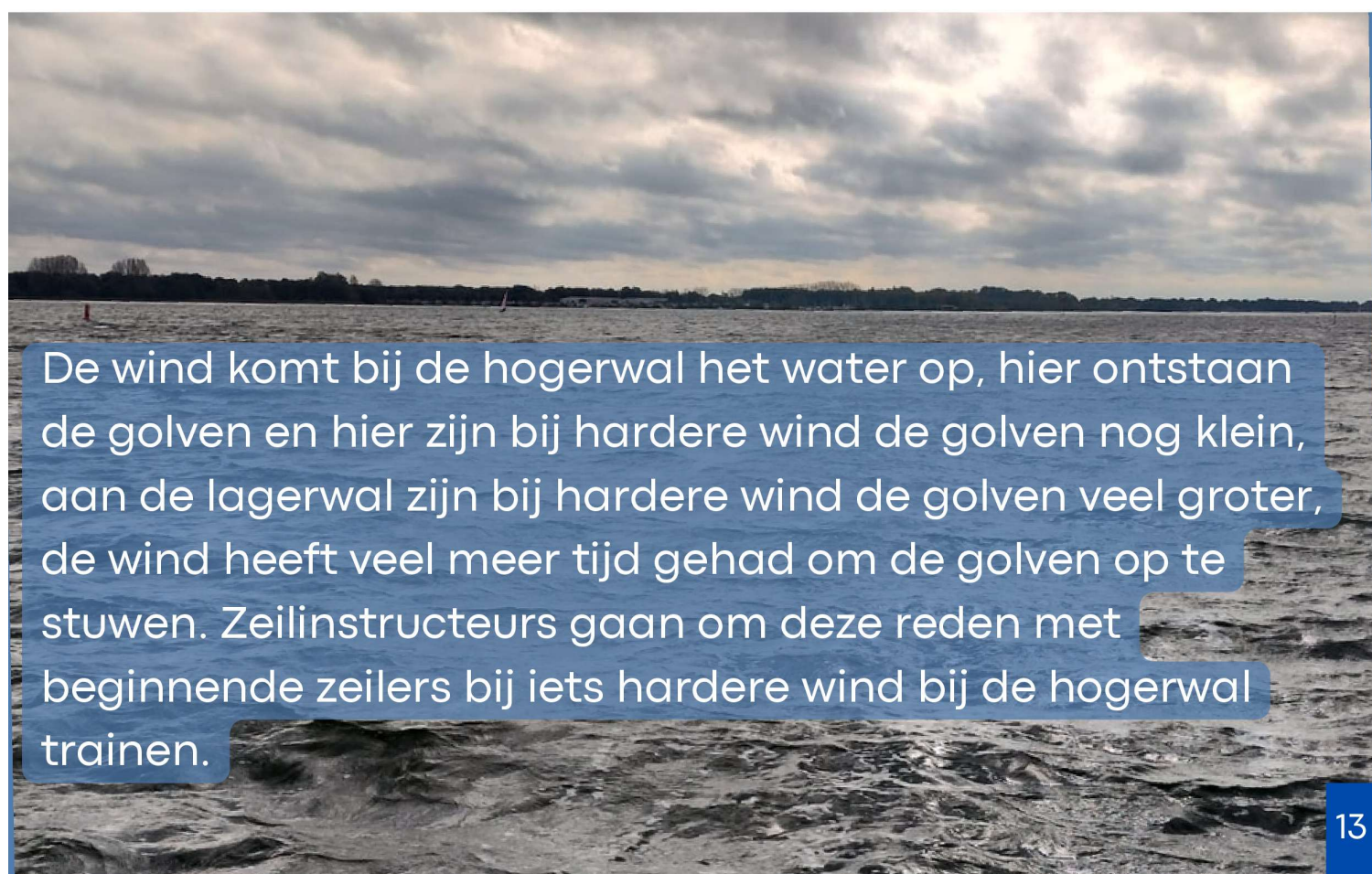
1. Wat is op dit moment de windrichting de windkracht en hoe sterk zijn de windvlagen? Kan ik onweer verwachten? Op **Windfinder** kun je goed zien wat op jouw locatie de **windkracht** is en hoe sterk de **windvlagen** zijn. Je kunt er ook voor kiezen om de windkracht te zien in km/u.

Lokale datum

Donderdag, Mrt 06

Lokale tijd	01h	04h	07h	10h	13h	16h	19h	22h
Windrichting	↖	↖	↖	↖	↖	↖	↖	↖
Windsnelheid (bft)	3	3	3	3	3	3	3	3
Windvlagen (max bft)	4	4	4	4	4	4	4	5
Wolkendek	☾	☾	☀	☁	☀	☁	☾	☾
Type neerslag								
Neerslag (mm / 3h)								
Temperatuur (°C)	5	5	4	8	13	14	10	8
Luchtdruk (hPa)	1021	1020	1020	1020	1019	1017	1017	1017
Golfrichting	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘
Golfhoogte (m)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1

Op **Windy** kun je duidelijk zien wat de windrichting is op het meer waar je gaat zeilen. Dit brengt goed de hogerwal en lagerwal in kaart.

Op **buienradar** worden de regenbuien en onweersbuien zeer goed voorspeld. Let op! Buien die nu ontstaan, staan nog niet op de app!

Er is nu geen wolkje aan de lucht. Onweersbuien herken je aan de rode wolkjes

In Den Haag is er wel een wolkje aan de lucht!

Buienradar is wat minder geschikt voor de windkracht, vaak wordt de windkracht aangegeven die er in de stad staat. Windfinder geeft de windkracht aan op het open water. Helaas worden weer apps slechts om de 6 tot 12 uur bijgewerkt als het om windkracht gaat, ze zitten er dus regelmatig iets naast.

Wat is verstandig om te doen.

Wat is niet verstandig om te doen.

1. Een goede voorbereiding is het halve werk.

Bestudeer de weer apps en de ondieptes die in de buurt komen van je route.

Zorg voor kleding die past bij het weer en schoenen met veel grip.

Het is niet verstandig om blindelings vertrouwen op de apps als het om onweersbuien en windkracht gaat, er zijn ook onweersbuien die zeer snel ontstaan en nog niet op de app staan. Dit gebeurt in het gebied in de buurt van andere onweersbuien.

Verder worden windvoorspelling slechts om de 6 uur of om de 12 uur geüpdatet. Hierdoor zitten de apps er regelmatig met 1 Beaufort naast en soms met 2 Beaufort.

2. Maak voor het wegvaren en de andere manoeuvres een goed plan heeft een duidelijke taakverdeling, zorg ervoor dat iedereen het plan duidelijk voor ogen heeft en dat is inclusief wat ze vooral niet moeten doen.

3. Check of iedereen het plan echt begrepen heeft.
en kom kort voor het uitvoeren van het plan met een duidelijke samenvatting van dit plan, dit is geen overbodige luxe.

4. Geef leiding op een vriendelijke en serieuze manier. Liever iets te enthousiast dan iets te sloom. Er hoeft alleen leiding gegeven te worden bij de manoeuvres en delegeer taken, zo kun je iemand verantwoordelijk maken voor het monitoren van de omgeving nadat je hem of haar dat hebt geleerd, controleer regelmatig of dit goed gebeurt, als schipper heb je namelijk altijd de eindverantwoordelijkheid.

5. Wees je altijd bewust van andere boten en ondieptes in de omgeving. De meeste ongelukken ontstaan doordat de omgeving niet goed gescand wordt.

Kijk voor de ondieptes voordat je vertrekt op de waterkaart. Als je op het IJsselmeer vaart en er is geen boot of ondiepte in de buurt dan kun je het uiteraard permitteren om even wat minder oplettend te zijn.

6. Agressie of grapjes op het moment dat iedereen een goede focus moet hebben is niet verstandig. Agressie is sowieso op het water niet de bedoeling, het is de bedoeling om te genieten.

Je zorgt voor een goede focus bij de bemanning door vriendelijk en duidelijk te zijn. Wees liever iets te enthousiast dan iets te sloom.

7. **Respecteer de voorrangsregels en ga niet op je strepen staan als je voorrang hebt**, voorkom ten allen tijde een ongeluk. Je weet ook niet wie er bij de andere boot aan het roer staat, misschien staat er jochie van 8 jaar aan het roer of iemand anders die totaal geen verstand van varen heeft.
8. Train je wendbaarheid al zeilend en alleen op de motor.
9. Train regelmatig manoeuvres zoals de de manoverboordmanoeuvre en de ankermanoeuvre.
10. **Door overbodig veel gas te geven in de haven of sluis, maak je van de boot een wild stier en dat is nergens voor nodig.**
11. Wees uitgerust en gebruik geen medicijnen als je gaat varen, paracetamol kan nog wel. Het spreekt voor zich dat alcohol echt niet kan. Er zijn op het water ook kwetsbare deelnemers zoals zwemmers en kleine kinderen in kleine roeibootjes.
12. Voorkom de spagaat-move: Je staat met en been op de wal en met een been op de boot, je drukt zo de boot steeds verder van de wal en je komt in een lastige spagaat.
Oplossing: Vraag snel aan iemand in de buurt om de boot naar de kant te trekken of zet je gewicht op het been in de boot en trek je andere been ook op de boot.

13. Een boot heeft vaak een nat dek en dat maakt de boot natuurlijk erg glad. Zorg ervoor dat als je met een been wegglijdt, je het gewicht op het andere been hebt staan. Er is op de zeilboot een groot gedeelte met anti-slip; de gedeeltes zonder anti-slip zijn erg glad als het nat is. Pas op met de fokkenschoot; als je op de fokkenschoot staat, dan moet je voorzichtig zijn. Dit geeft hetzelfde effect als natte blaadjes op de weg; ze zien er zo onschuldig uit, maar je begeeft je op glad ijs.

Verder is er altijd wel iets in de buurt dat je vast kunt pakken, zoals een stag, de mast of de giek. Maak hier dankbaar gebruik van. Zet de giek stevig vast als je niet zeilt, anders heb je er weinig aan wat betreft de houvast.

14. Voorkom het varen in dichte mist. Doordat het water in het voorjaar en najaar erg koud kan zijn, kan dit ervoor zorgen dat je in zeer dichte mist terechtkomt. Soms kun je dan niet verder kijken dan 5 meter. Op de app Waterkaart kun je zien waar je bent en waar andere aangemelde boten zich bevinden. Blijf uit de buurt van de vaargeul, boeien en loods de boot naar een ankerplek om te ankeren of loods de boot terug naar de haven.

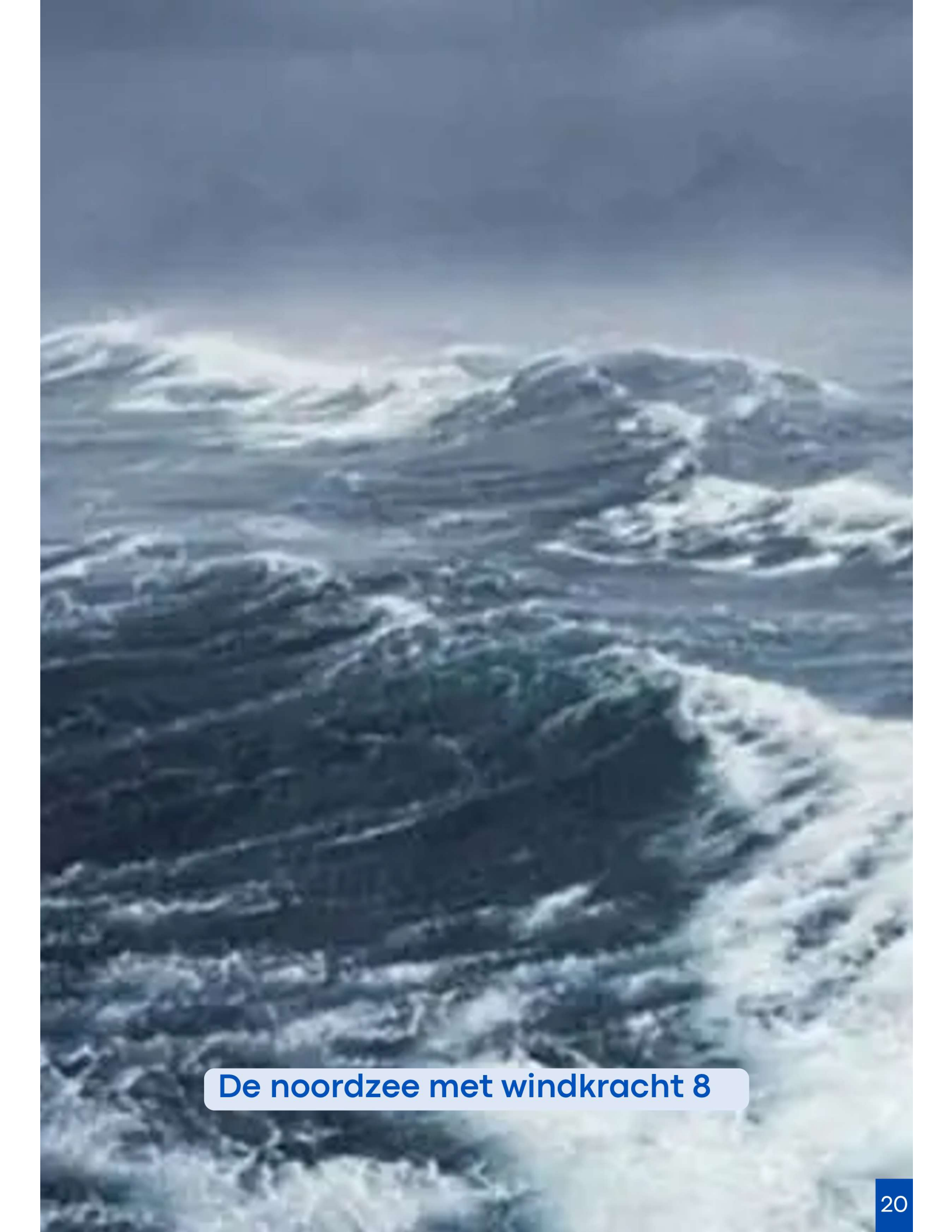
Het dauwpunt is de temperatuur waarbij de lucht met waterdamp verzadigd is. Gaat de temperatuur nog verder naar beneden, dan ontstaat er wolkenvorming en wolken die de grond of het water aanraken, noemen we mist.

Op Weer Live kun je de dauwpunt temperatuur vinden. Met mistvorming moet je rekening houden als de temperatuur naar beneden gaat; dit gebeurt bijvoorbeeld bij zonsondergang.

15. Voorkom het varen in het donker, Je kunt wel in de schemering varen in het voor jou bekende gebied, **zorg ervoor dat je een uur na zonsondergang in de haven bent**, daarna kan het echt donker worden, zeker als het bewolkt is. Om in het donker of in dichte mist te kunnen varen, moet je de kwaliteiten hebben om op de radar te varen.

16. onderschat niet de lagerwal van het IJsselmeer of de Noordzee, bij windkracht 4 of 5 kunnen er al best hoge golven staan aan de lagerwal van het IJsselmeer, de Noordzee of de Waddenzee en dit maakt de boot voor onervaren schippers minder goed bestuurbaar. Houd met kleinere zeilboten zoveel mogelijk de hogerwal aan bij hardere wind.

Zelfs op het Sneekermeer of op andere binnenmeren kan het aan de lagerwal behoorlijk spoken, hou hier rekening mee. Vaar beter eerst een keer met een ervaren zeiler naar een lagerwal als er veel wind staat, dan kun je zien hoe een zeilboot hier op reageert. Bij het CWO 2 gaan we het wegvaren bij een lagerwal met hardere wind oefenen.

An aerial photograph of a turbulent sea under a dark, overcast sky. The water is dark blue-grey, and the surface is covered in a dense field of white-capped waves. The waves are choppy and irregular, indicating strong wind. The horizon is visible in the distance, where the sea meets a lighter, hazy sky.

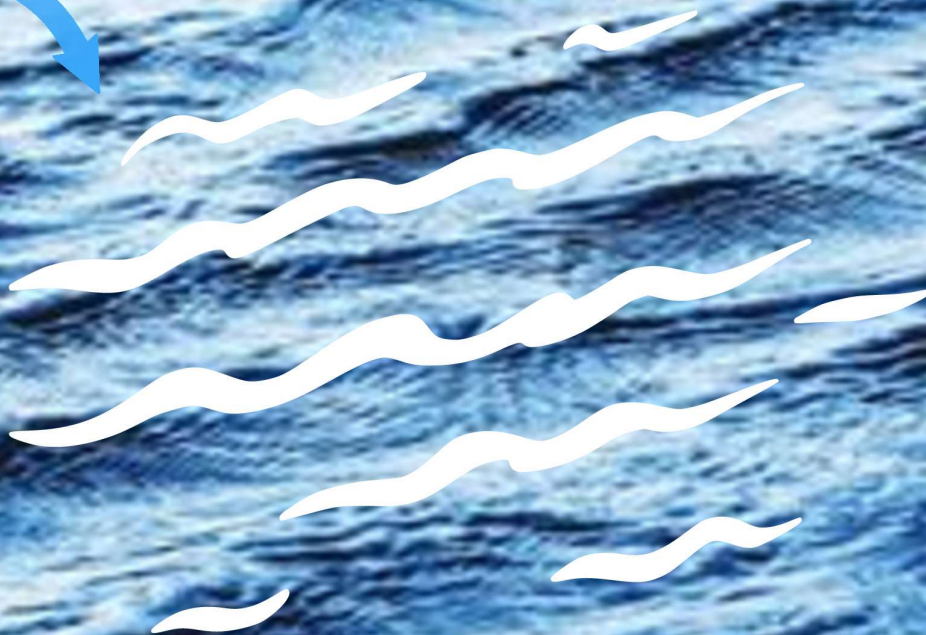
De noordzee met windkracht 8

Vaar niet te dicht langs grote vaste boeien, deze foto is gemaakt in de winter en dan is het waterpeil iets lager, in de zomer liggen deze stenen net onder het wateroppervlak en zijn ze voor het oog niet zichtbaar, de boot raakt dan helaas wel beschadigd als je geen voldoende afstand houdt.

De windrichting

Zeilschool
Veilig Zeilen

Om te beginnen gaan we kijken hoe we steeds snel kunnen zien waar de wind vandaan komt. Je zult er snel achterkomen dat er verschillende manieren zijn om de windrichting te bepalen. Aangezien de golven door de wind worden opgestuwd, rollen de golven in dezelfde richting als de windrichting. Als de wind net gedraaid is, dan kan het even duren voordat ze weer met de wind mee rollen.

Waar de wind vandaan komt, kun je ook voelen aan je gezicht. Als je evenveel wind voelt aan de linkerzijde als aan de rechterzijde van je gezicht, dan wijst je neus de windrichting aan.

Uiteraard wijst het windvaantje ook de windrichting aan. Dit is de makkelijkste methode, maar je moet ook zonder een windvaantje een goede inschatting kunnen maken.

Tijdens de cursus leer je ook hoe je aan de zeilen kunt zien waar de wind vandaan komt. Voor nu beperken we ons tot de golven, het windvaantje en de wind die je voelt in je gezicht.

Windvaantjes

Windkracht

We zeggen altijd windkracht echter is windenergie een betere benaming, energie wordt pas kracht als het kracht uitoefent op een object. Wel mooi dat er zoveel energie zit opgeslagen in wind! Al zeilend willen we zoveel mogelijk windenergie omzetten in voorwaartse snelheid.

Op de volgende pagina's kun je zien hoe je een inschatting kan maken van de windkracht op basis van hoe de golven eruit zien.

Windkracht 0 tot windkracht 1

Het water ziet eruit als een spiegel

Zelfs de wolken spiegelen in het water

Windkracht 1 (1 tot 5 km/u)

je ziet rimpels die dwars op de windrichting over het water bewegen.

Windkracht 2 (6 tot 11 km/u)

Het zijn nu echt al golven.

De golven breken nog net niet(ze gaan niet rollen).

Windkracht 3 (12 tot 20 km/u) golven beginnen af en toe te rollen en het voelt heel gemiddeld aan. Er is nog geen enkele reden om de zeilen te reven.

Windkracht 4

Je ziet nu ook af en toe schuimkoppen op de golven en het voelt bovengemiddeld aan. Op de fiets zou je deze tegenwind niet fijn vinden. Het is nu vaak verstandig om een eerste rif te zetten. Om met windkracht 4 te zeilen raden wij een CWO-2 diploma aan.

Windkracht 4
20 tot 30 km/u

Vanaf windkracht 5 raden wij een CWO 3 diploma aan.
Je ziet veel schuimkoppen! Je overweegt een tweede rif en je hebt af en toe wat spray water.

Windkracht 5 30 tot 40 km/u

Windkracht 6 (40 tot 50 km/u)
Er zijn nu ook schuimplekken.
Meer schuimkoppen.
Meer spray water.
Waarschuwingen voor de scheepvaart.
Alleen gevorderde zeilers gaan nog zeilen.
Veel surfers op het water.

Schuimplekken

Als de wind nu verder toeneemt, dan is windkracht 7 kenmerkend voor de schuimstrepen en bij windkracht 8 waaien de toppen van de golven! Bij windkracht 9 krijg je rollers en bij windkracht 10 krijg je zware rollers.

Verder is het verschil niet altijd heel duidelijk te zien, aangezien het nooit precies windkracht 4 is of precies windkracht 5. Verder zit er ook een groot verschil tussen de golven op het IJsselmeer, de golven op de Randmeren of de golven op de Noordzee.

Verder moet je weten dat de golven ontstaan aan de hogewal en des te langer de wind op de golf staat en des te harder deze wind is, des te hoger de golf wordt. Zo kun je aan de Portugese kust dus hele hoge golven verwachten als een harde westelijke wind dagen aanhoudt.

Windkracht 7
50 tot 60 km/u

Schijnbare en werkelijke wind

Je eigen snelheid heeft invloed op de windrichting

Als je stilstaat, dan voel je gewoon de werkelijke wind en dat is logisch. Als je fietst met een snelheid van 25 km/u en je hebt de wind in de rug en deze wind heeft een snelheid van 20 km/u, dan heb je uiteindelijk een tegenwind van 5 km/u. Deze 5 km/u aan tegenwind wordt de schijnbare wind genoemd; dit is de wind die je ondervindt als je een bepaalde snelheid hebt. Als je stilstaat, dan voel je alleen de werkelijke wind en die heeft in dit voorbeeld een snelheid van 20 km/u.

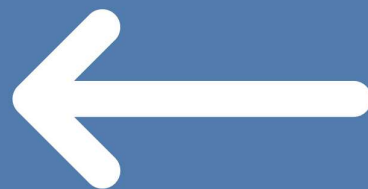
Werkelijke wind

20 km/u

25 km/u

=

Schijnbare wind

5 km/u

Met je eigen snelheid creëer je een wind die altijd recht van voren komt. Deze wind wordt vaartwind genoemd en komt altijd recht van voren. In het onderstaande voorbeeld is de vaartwind gelijk aan de schijnbare wind. De vaartwind is altijd gelijk aan je eigen snelheid. In het onderstaande voorbeeld is het windstil en de fietser fietst met 25 km/u; hierdoor ondervindt hij een tegenwind van 25 km/u.

Werkelijke wind

0 km/u

25 km/u

=

Vaartwind

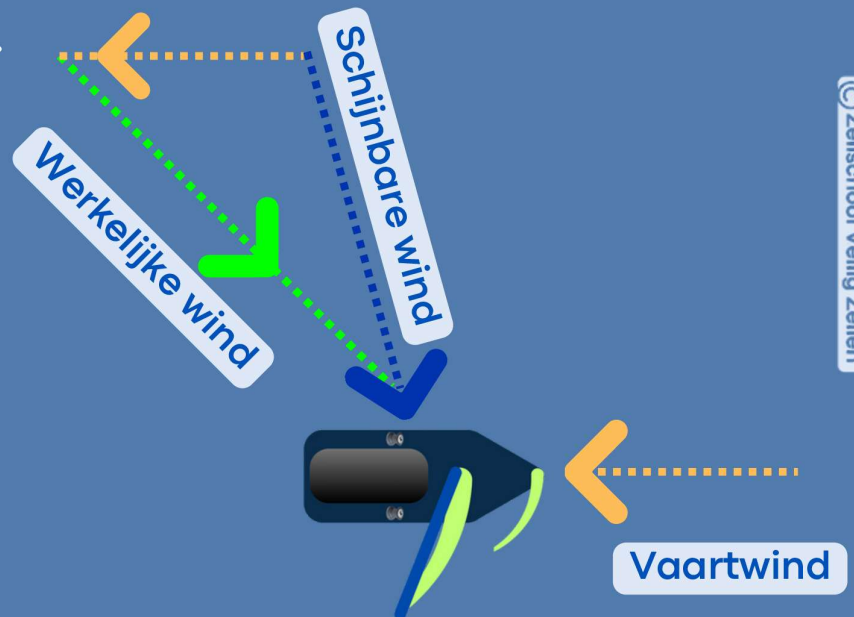
25 km/u

Werkelijke wind en vaartwind bij elkaar optellen, hoe doe je dat?

De wind die je voelt als je stilstaat is de werkelijke wind en de wind die je ondervindt als je snelheid hebt, is de optelsom van de werkelijke wind en de vaartwind. Deze optelsom wordt de schijnbare wind genoemd.

Je brengt eerst de werkelijke wind en de vaartwind in kaart en maakt hiervoor twee pijlen. Deze pijlen moeten de juiste verhouding hebben. Is de werkelijke wind bijvoorbeeld 20 km/u, dan kunnen we kiezen voor een pijl van 20 cm. Is de vaartwind op dat moment 10 km/u, dan kiezen we voor een pijl van 10 cm. Je mag ook kiezen voor 10 cm voor de werkelijke wind en 5 cm voor de vaartwind; de verhoudingen moeten hetzelfde blijven.

Deze pijlen worden vectoren genoemd en hebben een bepaalde richting en een bepaalde lengte.

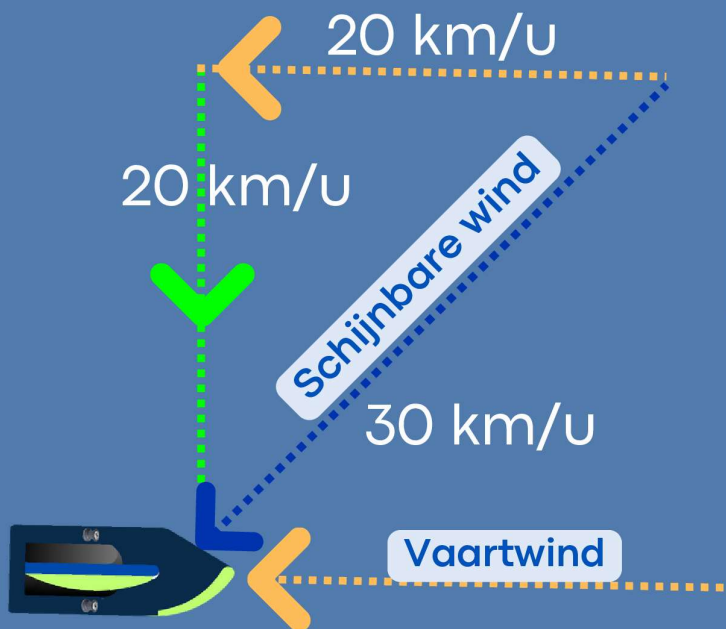

Je hebt te maken met 20 km/u aan werkelijke wind en 10 km/u aan vaartwind samen vormen ze de schijnbare wind. Samen vormen ze een driehoek waarbij de vectoren (de pijlen wel op de juiste plaats moeten staan). Het is belangrijk om te begrijpen dat als de vaartwind toeneemt de schijnbare wind meer van voren binnenkomt. Dit kun je zien op het volgende voorbeeld.

Zoals je ziet komt de schijnbare wind met dezelfde werkelijke wind en een snellere vaartwind meer van voren op de zeilboot.
(Kijk nog maar eens naar het vorige voorbeeld)

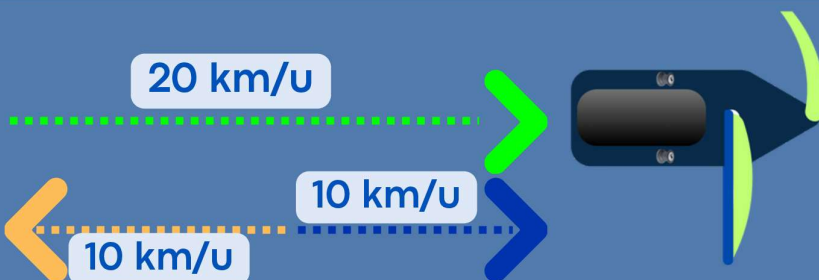

© Zeilschool Veilig Zeilen

Als de wind schuin van voren invalt op de zeilboot dan heb je de meeste windenergie.

In dit voorbeeld neemt de schijnbare wind t.o.v. de werkelijke wind toe en creëer je meer windenergie.

Als de wind van achter invalt dan neemt de windenergie af

In dit voorbeeld neemt de schijnbare wind t.o.v. de werkelijke wind juist af, er staat nog maar 10km/u aan schijnbare wind.

Ik had ervoor kunnen kiezen om het simpel te houden en dit onderwerp niet te bespreken, waardoor ik de lezer niet had opgezadeld met dit enigszins verwarrende onderwerp. Echter, komt de verwarring dan wel op een ander moment, namelijk op het moment dat je ziet dat de wind uit een andere richting komt terwijl je gewoon rechtdoor zeilt. Nu weet je dat dit komt doordat **je eigen snelheid invloed heeft op de richting van de schijnbare wind en dat is de wind die je ondervindt!** Uiteraard kan de wind ook toenemen of draaien waardoor de vectoren weer een andere verdeling krijgen.

Wat je moet onthouden: Des te sneller je gaat, des te meer de wind van voren de zeilboot opkomt! En als je een bepaalde snelheid hebt, dan geeft het windvaantje de schijnbare wind aan. Zonder snelheid geeft het windvaantje de werkelijke wind aan. Verder is de vaartwind altijd gelijk aan je eigen snelheid! Ook heb je gezien dat de wind energie afneemt als de wind achter op de zeilboot invalt en juist toeneemt als de wind schuin van voren op de zeilboot invalt. Door dit tijdens de zeilles te zien, wordt dit zeker duidelijk.

Zeilschool
Veilig Zeilen

De bolling in de zeilen

Je zou de zeilen kunnen zien als grote handen die de zeilboot vooruit trekken aan de punten waarop de zeilen vastzitten, zoals de mast, de giek en de voorstag waar de fok aan bevestigd zit. Met kitesurfen trekt de kite (de grote vlieger) direct aan de surfer, die op zijn beurt deze kracht overbrengt op zijn surfboard. De trekkende kracht van de bollende zeilen is bij kitesurfen goed te zien; daar waar de bolling naartoe wijst, daar wil de kite naartoe.

De trekkende kracht van de bollende zeilen

De kiel en het roer van de zeilboot zorgen ervoor dat de zeilboot rechtdoor kan varen ondanks dat de zeilen de boot ook opzij trekken.

Klapperende zeilen

Klapperende zeilen trekken de boot alle kanten op, de zeilen staan goed als ze net niet klapperen. Dit is de simpelste manier om je te verzekeren van de juiste zeilstanden: laat de zeilen vieren totdat ze net gaan klapperen en trek ze vervolgens aan totdat ze net niet klapperen. Als je volledig met de wind meevaart, dan kunnen de zeilen niet meer klapperen en zetten we de zeilen dwars op de wind. De fok kan wel op deze koers in de windschaduw van het grootzeil terechtkomen en hierdoor volledig ontspannen. In het hoofdstuk over zeilstanden ga ik hier dieper op in.

De grootschoot loopt van de giek naar de boot en daarmee verstel je de positie van de giek. Je kunt de grootschoot aantrekken en laten vieren, dus met de grootschoot bepaal je de hoek van het grootzeil ten opzichte van de wind.

De grootschoot is in dit voorbeeld bijna helemaal gevierd.

De giek

De grootschoot

De grootschoot

De posities / De koersen

De eerste zeillessen zijn altijd behoorlijk pittig, er komt namelijk veel informatie op je af, vandaar dat ik dit echt probeer te beperken met de focus op het allerbelangrijkste en dat zijn de posities en de zeilstanden die bij de posities horen. Dit is een onderwerp dat je niet moet onderschatten, het is namelijk zeer belangrijk om op elk moment te weten op welke positie je zit en waar je bij deze positie op moet letten. Verder is het belangrijk om snel van een positie naar een andere positie te kunnen sturen. Als je niet weet op welke positie de zeilboot zich bevindt, hoe ga je dan de andere posities vinden?

Laten we beginnen:

Positie 0 betekent dat je tegen de wind in vaart en het is onmogelijk om recht tegen de wind in te zeilen. Je kunt wel met de snelheid die je op een andere positie hebt gewonnen recht tegen de wind in varen totdat de zeilboot tot stilstand komt.

De posities

Op pagina 34 zie je de posities die een zeilboot kan hebben ten opzichte van de windrichting. Met positie 1 zeil je schuin tegen de wind in. Sturen we nog meer naar de wind, dan gaan de zeilen klapperen en rem je af. Je kunt dus niet zeilen tussen positie 1 en 0. We kunnen dus pas zeilen vanaf positie 1.

Positie 2 is neutraal en je vaart niet tegen de wind in en ook niet met de wind mee. De wind staat dwars op de boot.

Met positie 3 en 4 vaar je met de wind mee. Bij positie 3 komt de wind schuin van achter en bij positie 4 komt de wind recht van achter.

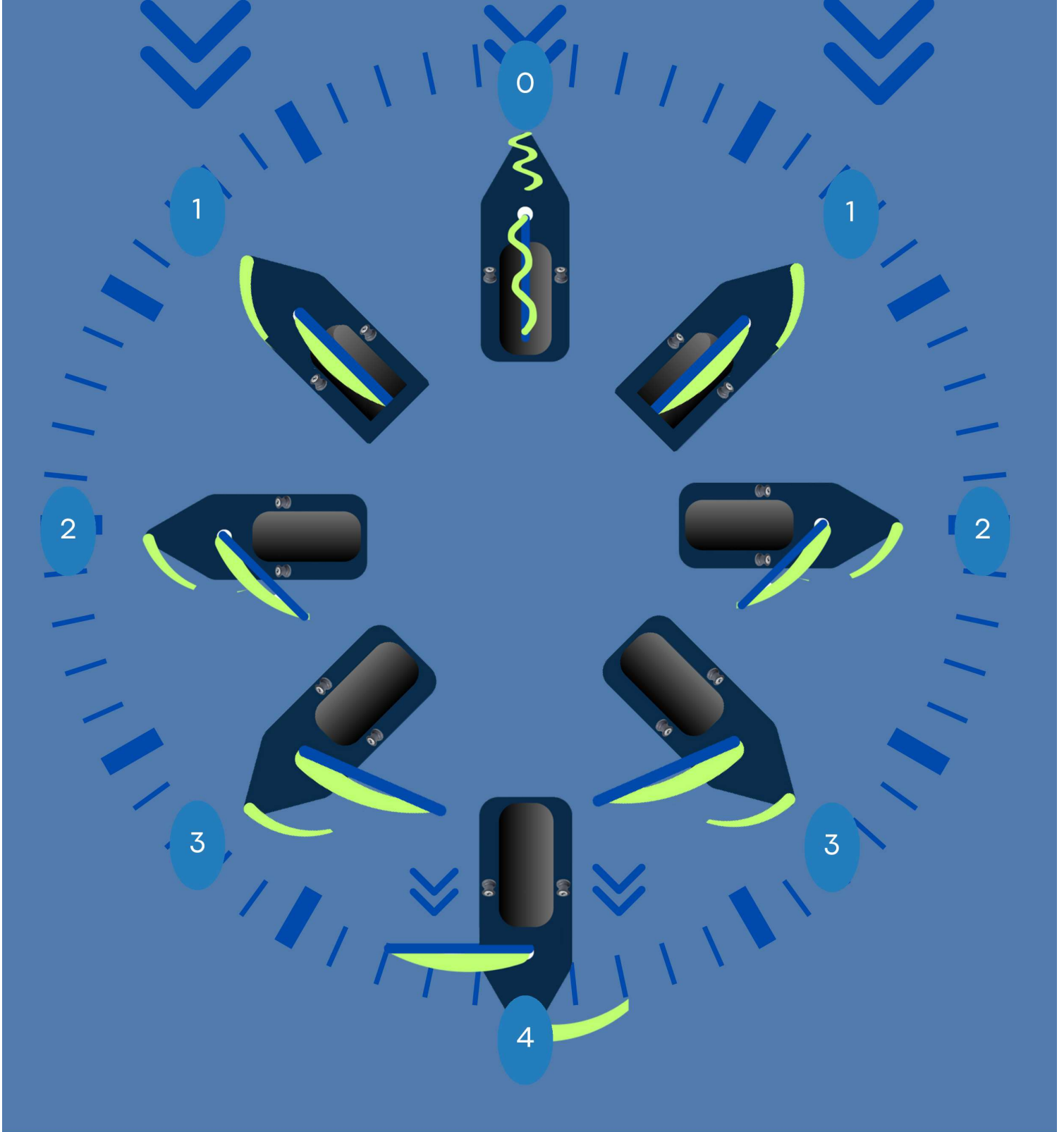
Verder hebben deze posities ook **officiële zeiltermen**; zo worden posities zeilkoersen genoemd en elke zeilkoers heeft een naam. Deze namen ga je ook leren, alleen krijgen ze ook een nummer zodat je ze makkelijk in de juiste volgorde kunt zetten. Ook word je hierdoor bewuster van je positie ten opzichte van de wind. Verder maakt dit nummer het ook makkelijker om de zeilen op de juiste stand te zetten en dat gaan we in een ander hoofdstuk bespreken.

Voordelen van de nummering:

Je zet de zeilkoersen in de juiste volgorde.

Je bent je bewuster van je positie ten opzichte van de wind.

Het toepassen van de juiste zeilstanden wordt makkelijker.

Stuur je naar de kant van het **grootzeil** dan wordt het getal van de positie **groter**.

Stuur je naar de kant waar het **windvaantje** naar wijst dan wordt het getal van de positie **kleiner**.

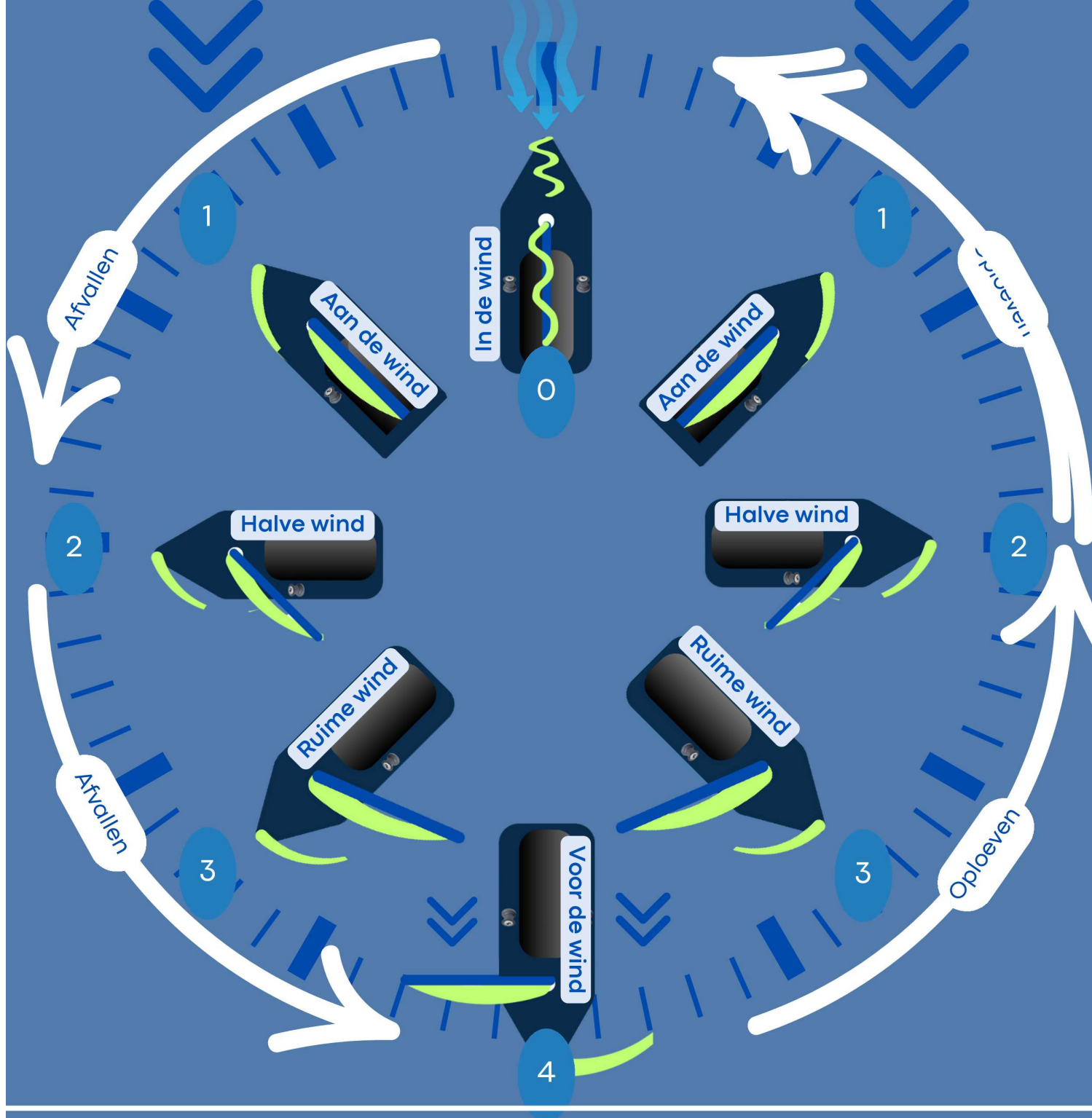

Het zeil

De giek

De windrichting

0= In de wind 1= Aan de wind 2= Halve wind 3= Ruime wind
4= Voor de wind

Alfabetisch staan ze in de juiste volgorde: A, H, R, V

Stuur je naar de kant waar het grootzeil staat dan heet dat afvallen, stuur je naar de kant waar de wind de boot opkomt dan heet dat oploeven.

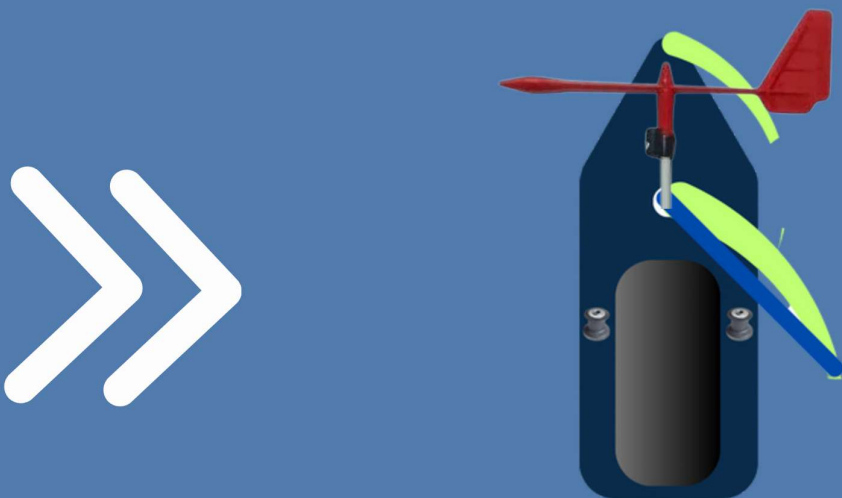
De loefzijde is de kant waar de wind de boot opkomt en de lijzijde is de kant waar de zeilen staan.

Het windvaantje

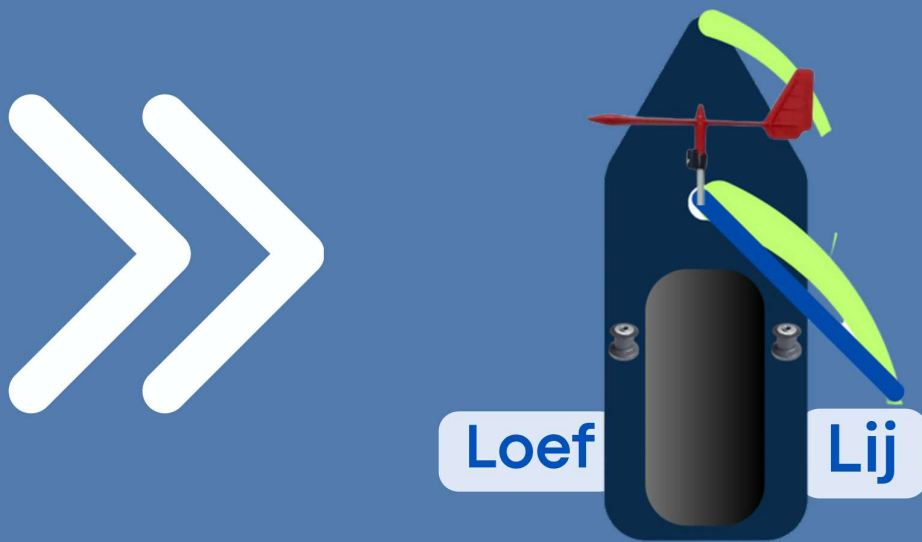
Het windvaantje is ook een richtingaanwijzer, de voorkant van het windvaantje verteld je welke richting je moet opvaren om volledig tegen de wind in te varen (positie 0) en de achterkant van het windvaantje verteld je welke richting je op moet varen om volledig met de wind mee te varen (positie 4)

Dit betekent automatisch dat als het windvaantje dwars op de zeilboot staat dan zeil je op positie 2!

Loef en lij

Wat je moet onthouden: Met loef en lij vergelijk je twee punten met elkaar en het punt waar de wind eerder is, dat is loef.

Loef heeft de **F** van **First**.

De zeilen staan normaal gesproken aan de lijzijde.

De bemanning zit aan de loefzijde om de boot minder te laten hellen

Afvallen

Lij

Zeil

Gijp

Oploeven

Loef

Klapperen

Overstag

Lijzijde

Loefzijde

Stuur je naar de loefzijde dan gaan de zeilen klapperen, trek de zeilen strakker aan zodat ze net niet klapperen of stuur weer terug naar lij en de zeilen lopen weer vol en staan weer bol.

Je stuurt naar de kant van het grootzeil en de positie wordt groter, uiteindelijk krijg je een gijp.

Zeilschool
Veilig Zeilen

Oploeven

Afvallen

De zeilen gaan klapperen

De zeilen lopen vol

Overstag

Loef

Grootzeil

Gijp

Lij

Loefzijde

Lijzijde

Stuur je naar de lijzijde dan kun je de zeilen laten vieren, als ze gaan klapperen dan trek je de zeilen aan zodat ze net niet klapperen

Inhoudsopgave van deel 2.

Een goede voorbereiding is het halve werk

2-Benamingen

7- Het starten van de buitenboordmotor

8- Benamingen betreffende de buitenboordmotor

12- Voorrangsregels

22-Voorrangsregels in en nabij de haven

23- Het roer

30- Checklist voor het wegvaren

31-Wegvaren uit de box met de wind mee/ met zwakke wind

36- Wegvaren uit de box met zijwind

38- De zeilboot afmeren in de box

44- De zeilboot afmeren aan en steiger

47- De zeilen hijsen en strijken

53- Knopen en steken

59- Stabiliteit

61- Inhoudsopgave van deel 3

© 2025, Pieter Poorting

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit digitale bestand mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze zonder schriftelijke toestemming van de schrijver.

Inhoudsopgave van deel 3

Stapsgewijs leren zeilen

- 2- De koersen/ de posities
- 7- De zeilstanden
- 21- Oploeven en afvallen
- 18- De sturende werking van de zeilen
- 14- De overstag
- 23- De gijp
- 28- Bijliggen
- 34- Afmeren aan hogerwal
- 36- Wegvaren van hogerwal
- 37- Bijliggen
- 40- Het zeilrondje
- 44- De inhoudsopgave van de CWO 2 zeilcursus